

PM 2017: RIV (Dnr 108-125/2017)

Tillsätt en oberoende revisorsgranskning av skolskjutsen i Stockholm stad

Skrivelse av Anna König Jerlmyr (M)

Borgarrådsberedningen föreslår att kommunstyrelsen beslutar följande.
Skrivelse av Anna König Jerlmyr (M) ”Tillsätt en oberoende revisorsgranskning av skolskjutsen i Stockholm stad” anses besvarad med hänvisning till vad som sägs i promemorian.

Föredragande borgarrådet Olle Burell anför följande.

Ärendet

Anna König Jerlmyr (M) föreslår i en skrivelse till kommunstyrelsen att en oberoende revisorsgranskning ska tillsättas för att utreda tidigare och pågående upphandlingar av skolskjuts i Stockholms stad. En sådan utredning syftar till att besvara följande frågor:

- Är det rimligt att aktörer kan vinna upphandlingar trots att såväl personal som transportfordon saknas?
- Hur säkerställs rutiner för att detta inte sker igen?
- Finns det någon plan, på kort och lång sikt, för att lösa situationen för de som drabbats av bristande transporter?
- Är det rimligt att en upphandling har blivit dubbelt så dyr redan innan den verksamhetens ens kommit igång?
- Kommer staden att ändra praxis för att upphandlingar av dessa viktiga tjänster på så sätt att det inte kommer att gå att vinna en upphandling utan att ha personal och fordon på plats i företaget?

Beredning

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret.

Stadsledningskontoret anser att staden kan utveckla sin roll som beställare genom det arbete som pågår för att förbättra de interna rutinerna.

Mina synpunkter

Anna König Jerlmyr (M) har inkommit med en skrivelse som avser stadens upphandling av skolskjuts. Jag välkomnar att König Jerlmyr såhär i efterhand självkritiskt kan se på effekterna av den nedmontering av skolskjutsen som hon och

hennes kollegor i de borgerliga partierna genomförde under föregående mandatperiod, där lägsta pris fick gå före kvalité och barnens bästa.

Alla Stockholms elever har rätt till en trygg och säker skolväg. Vi i den nuvarande majoriteten har tagit ansvar för att genomföra den utredning som König Jerlmyr efterlyste och utifrån de allvarliga brister som uppdragets tog vi beslut om att inleda en ny upphandling av skolskjuts.

Efter det att upphandlingen avbröts i oktober 2016 genomfördes en analys i syfte att få fram beslutsunderlag inför den nya upphandlingen. Analysen visar bl.a. att den aktuella branschen har ett fåtal aktörer som tillsammans har en stor del av marknaden och att konkurrensen är bristfällig. Analysen visar även att staden kan utveckla sin roll som beställare genom att förbättra de interna rutinerna.

Eftersom de befintliga avtalen löpte ut den 31 december 2016 riskerade staden att stå avtalslösa per den 1 januari 2017. Bedömningen gjordes att det fanns synnerliga skäl för att genomföra en direktupphandling varpå staden tog kontakt med samtliga kända leverantörer i branschen i syfte att täcka behovet av persontransporter, i avvaktan på att en ny annonserad upphandling skulle kunna genomföras.

Staden utreder nu förutsättningarna för att etablera en egen beställningscentral som kan hantera beställningar och säkerställa att de är korrekta innan dessa skickas till leverantörerna. Genom att samordna beställningarna kan effektiviteten öka genom att en högre grad av samåkning uppnås. En beställningscentral som samordnar beställningar medför att staden tillser att de avtalsvillkor som åligger parterna upprätthålls samtidigt som förutsättningarna för en samordnad aktiv avtalsuppföljning förbättras.

För mig som skolborgarråd är det viktigaste att skolan, föräldrar och elever känner sig trygga och säkra på att verksamheten ska fungera på bästa sätt framöver.

Jag föreslår att borgarrådsberedningen föreslår att kommunstyrelsen beslutar följande.

Skrivelse av Anna König Jerlmyr (M) ”Tillsätt en oberoende revisorsgranskning av skolskjutsen i Stockholm stad” anses besvarad med hänvisning till vad som sägs i promemorian.

Stockholm den 24 maj 2017

OLLE BURELL

Bilagor

Skrivelsen

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådets förslag.

Reservation anfördes av borgarrådet Cecilia Brinck (M) och borgarrådet Lotta Edholm (L) enligt följande.

Vi föreslår att kommunstyrelsen beslutar följande.

1. Föredragande borgarråds förslag till beslut avslås.
2. En oberoende revisorsgranskning tillsätts för att utreda tidigare och pågående upphandlingar av skolskjuts i Stockholms stad.

3. Därutöver anføres följande.

Alla Stockholms elever har rätt till en trygg och säker skolväg. Stockholms stad har ett lagstadgat krav på att tillhandahålla en fungerande skolskjuts till de elever som har rätt till det och en fungerande skolskjuts är fullkomligt avgörande för många barns möjlighet att ta sig till skolan. Det är lika självklart att denna verksamhet måste fungera som att undervisningen fungerar. Det är därför fullkomligt oacceptabelt hur den socialdemokratiskt ledda majoriteten har hanterat denna fråga de senaste två åren.

Upphandlingen, från hanteringen år 2014 och framåt, har varit undermålig och saknat fokus på brukarna varför det är dags att bättra sig på detta område. Det finns nu en oro bland brukarna för att problemen kommer att bestå och till och med förvärras, som ofta sker i samband med att nya aktörer ska komma in i verksamheterna och hitta rutiner som fungerar. Att en ny upphandling ska genomföras innebär för brukarna att ytterligare en implementeringsfas kommer att behöva genomföras inom kort när en permanent lösning är på plats.

Den analys som nu visar på att marknaden endast har ett fåtal aktörer anser vi inte är förvånande, men inte heller det viktiga, så länge det finns leverantörer som kan tillhandahålla en fungerande skolskjuts av god kvalitet. Emellertid blir det tydligt att ansvarigt borgarråd inte förstått komplexiteten i frågan när avtalen skrivs så att en leverantör som inte ens kan leverera tjänsten kan vinna upphandlingen på lägsta pris. Den direktupphandling hösten 2016 som följde den avbrutna upphandlingen tidigare har förklarats olaglig i en dom från Förvaltningsrätten, vilket kan gav staden böter på tio miljoner kronor. Att ansvarigt borgarråd inte tar upphandlingen av skolskjutsar på särskilt stort allvar blir tydligt när svaret är exakt detsamma som ges på borgarrådet Edholms skrivelse.

Upphandlingen av skolskjutsar måste innehålla högre kvalitetskrav som kan följas upp. Vi håller med om att det vore fördelaktigt om beställningar kunde ske genom en samordnad beställningscentral, då finns det möjlighet att använda sig av olika leverantörer för olika delar av tjänsterna. Genom att samordna beställningarna kan effektiviteten öka, till exempel genom att en högre grad av samåkning uppnås. Men detta betyder inte att det ska ske i egen regi, utan detta kan istället ingå som en del i upphandlingen eller upphandlas separat. Detta rör sig om komplicerad logistisk styrning med ett stort antal parametrar som ska stämma och vi ser ingenting som tyder på att staden själv besitter denna kompetens i tillräcklig utsträckning.

Det måste dock vara säkerställt att de som ska utföra skolskjutsarna är inställda på att göra just detta, det måste finnas information om vilka elever som kan samåka med vilka för att undvika störningar och förseningar och det måste finnas en säkerhet och kontinuitet för de elever som behöver skolskjuts för att ta sig till skolan.

För att trygga att samma misstag inte upprepas anser vi att en oberoende revisorsgranskning bör tillsättas för att utreda tidigare och pågående upphandlingar av skolskjuts i Stockholms stad. Förhoppningsvis innebär det på kort sikt att skolskjutsen kommer att fungera på en acceptabel nivå, och på lång sikt att förra årens katastrofala upphandlingscirkus inte kommer att återupprepas.

Kommunstyrelsen

Reservation anfördes av Joakim Larsson, Cecilia Brinck, Johanna Sjö och Jonas Nilsson (alla M) och Lotta Edholm och Björn Ljung (båda L) med hänvisning till Moderaternas och Liberalernas gemensamma reservation i borgarrådsberedningen.

Ersätтарыttrande gjordes av Karin Ernlund (C) och Erik Slottner (KD) med hänvisning till Moderaternas och Liberalernas gemensamma reservation i borgarrådsberedningen.

Remissammanställning

Ärendet

Anna König Jerlmyr (M) föreslår att en oberoende revisorsgranskning ska tillsättas för att utreda tidigare och pågående upphandlingar av skolskjuts i Stockholms stad. En sådan utredning syftar till att besvara följande frågor:

- Är det rimligt att aktörer kan vinna upphandlingar trots att såväl personal som transportfordon saknas?
- Hur säkerställs rutiner för att detta inte sker igen?
- Finns det någon plan, på kort och lång sikt, för att lösa situationen för de som drabbats av bristande transporter?
- Är det rimligt att en upphandling har blivit dubbelt så dyr redan innan den verksamhetens ens kommit igång?
- Kommer staden att ändra praxis för att upphandlingar av dessa viktiga tjänster på så sätt att det inte kommer att gå att vinna en upphandling utan att ha personal och fordon på plats i företaget?

Beredning

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret.

Stadsledningskontoret

Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande daterat den 18 april 2017 har i huvudsak följande lydelse.

Efter det att upphandlingen avbröts i oktober 2016 genomfördes en analys i syfte att få fram beslutsunderlag inför den nya upphandlingen. Analysen visar bl.a. att den aktuella branschen har ett fåtal aktörer som tillsammans har en stor del av marknaden och att konkurrensen är bristfällig. Vidare pekar analysen på att anbudspriserna i tidigare upphandlingar har legat för lågt i förhållande till den faktiska kostnaden för utförandet av uppdragen. Dels i förhållande till den flexibilitet som efterfrågas i avtalen och som innebär svårigheter för leverantörerna att planera rutter/slingor för samåkning dels med beaktande av att en stor andel av persontransporterna förväntas utföras under rusningstrafik där flera av leverantörerna har andra åtaganden gentemot andra beställare.

Analysen visar även att staden kan utveckla sin roll som beställare genom att förbättra de interna rutinerna. Nuvarande system med möjlighet för den enskilde brukaren att på kort varsel boka om och boka av resor fördyrar tjänsten och graden av samåkning minskar eftersom rutter/slingor slås sönder. Det är självklart viktigt att bibehålla flexibiliteten för den enskilde, men det är inte fråga om taxiverksamhet utan turbundna resor där en hög grad av samåkning är eftersträvt.

Staden utreder nu förutsättningarna för att etablera en egen beställningscentral som kan hantera beställningar och säkerställa att de är korrekta innan dessa skickas till leverantörerna. Genom att samordna beställningarna kan effektiviteten öka genom att en högre grad av samåkning uppnås. En beställningscentral som samordnar beställningar medför att staden tillser att de avtalsvillkor som åligger parterna upprätthålls samtidigt som förutsättningarna för en samordnad aktiv avtalsuppföljning förbättras.

En ny centralupphandling av persontransporter är i förberedelsefasen, fokus kommer

ligga på att hålla nere kostnaderna genom att förbättra beställningsrutinerna och öka graden av samåkning utan att göra avkall på kvaliteten i de utförda tjänsterna.

Det finns såväl lagliga som praktiska begränsningar att kräva att en leverantör har såväl personal och fordon på plats redan i samband med anbudsinlämnandet. Enligt upphandlingslagstiftningen får upphandlande myndigheter inte ställa ut krav/villkor som kan anses oproportionerliga. Krav som innebär att en leverantör behöver göra omfattande investeringar för att över huvud taget ha möjlighet att lämna anbud, har en utestängande effekt, och kan anses stå i strid med lagstiftningen. Långtgående krav avseende befintlig kapacitet utesluter i praktiken möjligheten för mindre aktörer att lämna anbud. Att kräva att en leverantör ska göra omfattande investeringar utan att denne vet att den kommer få avsättningar i form av ett vunnet kontrakt innebär således att kretsen potentiella anbudslämnare minskar varpå konkurrens försämras.

Mot bakgrunden av att det finns en kapacitetsbrist på den aktuella marknaden har det från stadens sida funnits ett berättigat intresse av att tillse att mindre leverantörer ges möjlighet att ta marknadsandelar. Fler aktörer bidrar enligt stadens mening till att långsiktigt säkerställa en hållbar konkurrens samtidigt som försörjningsriskerna minskar.